

Hommage aan Wolfgang Wijdeveld

Door Herman Haverkate

In de tijd dat heel componerend Nederland naar Frankrijk keek, keek hij naar Rusland en Hongarije. Componist Wolfgang Wijdeveld (1910-1985) verdient volgens intimi een eigen plek in de muziekgeschiedenis. Studenten van het conservatorium in Enschede voeren vandaag en morgen een aantal van zijn composities uit.

Op de cd zijn merelgeluiden te horen en, bij één stuk, het gehuil van een baby. 'Je ziet de oude man zitten achter zijn vleugel in de ruime kamer van het bejaardenhuis voor artiesten', schrijft tv-presentator Paul Witteman in een begeleidende tekst.

Witteman, zelf geliëerd aan de muzikfamilie Andriessen, toont zich daarin diep onder de indruk van de muziek van Wolfgang Wijdeveld die in zijn ogen een leemte in de Nederlandse muziekgeschiedenis - tussen pakweg Sweelinck en Louis Andriessen - vult. 'Je wordt een beetje vrolijk van de muziek, die streng maar optimistisch klinkt. Net niet modern, maar wel de laat-romantiek voorbij.'

Wolfgang Wijdeveld (1910-1985) was een virtuoos pianist en bekend muziekpedagoog.

Dat hij ook een interessant en gedreven componist was, kwam pas - wellicht uit valse bescheidenheid - na zijn dood in bredere kring aan het licht.

De Enschedese muziekproducent Jelle van Buuren nam twee jaar geleden het initiatief tot het uitbrengen van een cd, waarop opnamen zijn te horen van Wijdeveld zelf, die aan het eind van zijn leven in het Rosa Spierhuis een aantal van zijn composities speelt. Ook legde hij het contact met het conservatorium te Enschede, dat vandaag en morgen in twee lunchconcerten aandacht besteed aan de muziek van Wolfgang Wijdeveld.

'Zoals ook Witteman schrijft: het heeft allemaal iets ontroerends', zegt Van Buuren. 'Wijdeveld heeft zijn hele leven gecomponeerd, maar daar nooit echt veel mee gedaan. In een interview vlak voor zijn dood typeert hij zichzelf vooral als een pedagoog. Ten aanzien van zijn composities heeft hij het over een minderwaardigheidscomplex. En toch is er dan, zwaar ziek als hij werd, de drang al die oude stukken op band vast te leggen. Dat heeft hij gedaan, met een Revox-bandrecorder ernaast en een voetpedaal om zelf de band uit te kunnen zetten. Opnamen vol ontroerende bijgeluiden, gemaakt op warme zomerdagen in dat bejaardenhuis. Het zijn die opnamen die ik via de familie heb gekregen en die we vorig jaar op cd hebben uitgebracht.'

Wolfgang, beter bekend onder zijn koosnaam Wokke, werd geboren in een uiterst kunstzinnige familie te Amsterdam.

Hij was de zoon van de bekende architect H.Th. Wijdeveld. Onder meer via zijn Pools-Joodse grootmoeder, die nog had verkeerd in de kringen van Brahms en Reger, kwam hij al vroeg in aanraking met muziek.

Hij bezocht het conservatorium, kreeg les van onder meer Andriessen en Pijper en bouwde een carrière op als pianist. Daarnaast was hij, van 1940 tot 1946, directeur van de muziekschool in Zwolle en aansluitend dertig jaar lang docent aan het Utrechts Conservatorium.

Ton Hartsuiker, oud-directeur van deze muzikinstelling, omschrijft hem als een warme persoonlijkheid, met een groot inlevingsvermogen en uitstekende pedagogische vermogens. Componeren deed Wijdeveld zijn hele leven.

Stukken voor piano solo vooral maar ook voor andere, wat uitgebreidere bezettingen.

Het is vooral kamermuziek, waarvan de sfeer verwijst naar Hongarije en Rusland en de invloeden van Bartók en Stravinsky - naast die van zijn leermeester Pijper - hoorbaar zijn. Beide componisten ontmoette hij overigens ook persoonlijk, zij het dat het contact met Stravinsky beperkt bleef tot het schudden van een hand.

Van Buuren: 'Er gaat een aparte kracht uit van die muziek. Het is toch bij vlagen heel modern. Apart was het zeker, want heel muzikaal Nederland keek in de tijd dat Wijdeveld leefde naar Frankrijk. Hij is een van de weinigen die iets anders deed. Ik vind het getuigen van moed en van een groot muzikaal inzicht. Wijdeveld verdient absoluut een plek in onze muziekgeschiedenis. Met de cd en dit concert hopen we daar een bijdrage aan te leveren.'

Van Buuren, in het dagelijks leven muziektherapeut te Enschede, kwam met Wijdeveld in aanraking via een van diens negen kinderen, dochter Nikè. 'Ik heb sinds een aantal jaren mijn eigen platenlabel. Daar geef ik bijzondere dingen op uit, zaken waar nog niet eerder wat mee is gedaan. Mijn eigen muziek, maar ook van anderen. Wijdeveld paste natuurlijk perfect in dit profiel. Vorig jaar, op een bijeenkomst met de familie en muziekvrienden in de IJsbreker in Amsterdam, hebben we de cd gepresenteerd. Nu, met dit concert, dat oorspronkelijk in dezelfde tijd plaats had moeten vinden, hopen we zijn bekendheid te vergroten. Als ik zie hoe hij in het zicht van de dood bezig is geweest zijn eigen muziek te archiveren en vast te leggen, kan ik me voorstellen dat hij hier heel erg blij mee zou zijn geweest.'

Enschede, Muziekcentrum, vandaag om 12.30 uur en Hengelo, Waterstaatskerk, morgen, 12.30 uur. Pianist Fred Oldenburg, docent aan het conservatorium, en zijn studenten tekenen voor de uitvoering. De cd 'Wolfgang Wijdeveld speelt eigen werk' is uitgebracht door NotaBene te Enschede (www.nbrecords.com)